

Антикорупційна програма: підготовка, затвердження, погодження

Оцінка корупційних ризиків органу влади

I Організаційно-підготовчі заходи

1. Прийняття суб'єктом, уповноваженим на затвердження антикорупційної програми, рішення про проведення оцінки корупційних ризиків.
2. Публікація рішення на офіційному веб-сайті органу влади.

Суб'єкт затвердження антикорупційної програми ухвалює рішення про проведення оцінки корупційних ризиків, яке з метою залучення до складу комісії представників громадськості та експертів не пізніше семи робочих днів до моменту затвердження її складу розміщується на офіційному веб-сайті органу влади, а також визначає строк проведення оцінки корупційних ризиків.

3. Формування комісії (у разі проведення оцінки корупційних ризиків комісією).

Рекомендується створювати комісії із чисельністю 10-20 членів, залежно від кількості працівників та кількості виконуваних органом влади функцій.

4. Розробка робочого плану оцінки корупційних ризиків.

У робочому плані відображається інформація про:

- об'єкти оцінки корупційних ризиків (загальні та спеціальні функції та завдання органу влади);
- джерела інформації для проведення оцінки корупційних ризиків;
- методи та способи оцінки корупційних ризиків;
- осіб, відповідальних за проведення оцінки корупційних ризиків, по кожному об'єкту;
- строки проведення оцінки корупційних ризиків по кожному об'єкту.

II Ідентифікація (виявлення) корупційних ризиків

Визначення чинників корупційного ризику у діяльності/бездіяльності посадових осіб органу влади, що можуть сприяти скоєнню ними корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією в організаційно-управлінській діяльності органу влади передбачає вивчення та аналіз таких функцій:

Загальні функції та завдання

- Управління органом влади
- Управління фінансами
- Управління документообігом
- Управління матеріальними ресурсами
- Управління інформацією
- Управління персоналом
- Внутрішній контроль та аудит
- Організація роботи із запобігання та виявлення корупції
- Система внутрішньої безпеки
- Публічні закупівлі

Спеціальні функції та завдання

- Надання адміністративних послуг
- Підготовка законодавчих та нормативних актів
- Контрольна діяльність (ревізії, перевірки, інспектування)
- Реєстрація та ліцензування, дозвільна діяльність
- Регулювання
- Виконання рішень судів

Джерела отримання інформації для ідентифікації корупційних ризиків

Інтерв'ювання (соціологічне опитування), анкетування (в тому числі, анонімне) працівників органу влади, а також представників громадськості, які взаємодіяли (взаємодіють) з органом влади, зокрема, з використанням електронної пошти, інтернету, телефону тощо

Нормативно-правові та організаційно-розпорядчі акти, що регулюють діяльність органу влади

Аналіз здійснених заходів щодо усунення виявлених корупційних ризиків за попередні періоди

Результати перевірок, аудитів, проведених контролюючими органами, а також внутрішніх перевірок та службових розслідувань в органі влади

Публікації в засобах масової інформації та соціальних мережах

Інформація з відкритих реєстрів

Звернення, що надійшли до органу влади від фізичних та юридичних осіб

III Формальне визначення корупційних ризиків

За результатами ідентифікації корупційних ризиків здійснюється їх формальне визначення, яке містить:

- проаналізовані функції, завдання органу влади або конкретні напрями діяльності структурних підрозділів;
- існуючі заходи контролю;
- опис корупційного ризику.

IV Оцінка корупційних ризиків

Оцінка корупційних ризиків здійснюється за критеріями

Ймовірності виникнення ідентифікованих корупційних ризиків

Визначається відповідно до частоти випадків вчинення корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, з урахуванням часових меж.

Відповідно до критеріїв ймовірності виникнення корупційного ризику йому присвоюється рівень «низький», «середній» або «високий».

Після оцінки корупційних ризиків за вказаними двома критеріями визначається їх *пріоритетність* (ступінь). Для цього ми визначаємо добуток рівня ймовірності виникнення корупційного ризику на рівень наслідку корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією.

Наслідків корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією

Наслідки корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, оцінюються відповідно до потенційних розмірів втрат (фінансових, репутаційних, інших) органу влади, які комісія встановлює самостійно.

Відповідно до критеріїв наслідків корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, корупційному ризику присвоюється рівень «низький», «середній» або «високий».

V Складання звіту за результатами оцінки корупційних ризиків

Звіт за результатами оцінки корупційних ризиків містить:

Опис ідентифікованих корупційних ризиків, чинників корупційних ризиків та можливих наслідків корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією.

Пропозиції щодо заходів із усунення (зменшення) рівня виявлених корупційних ризиків.

Див. Приклади корупційних ризиків, які є характерними для усіх органів влади, а також заходи щодо їх усунення (мінімізації) затверджені рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції від 28 грудня 2017 року № 1531 «Про внесення змін до Методичних рекомендацій щодо підготовки антикорупційних програм органів влади»

Практичні аспекти підготовки антикорупційної програми

Принципи, за якими здійснюється підготовка антикорупційної програми органу влади

Законності – антикорупційна програма не має суперечити Конституції України та готується на основі Закону, антикорупційної стратегії та державної програми з її реалізації, а також з урахуванням положень інших нормативно-правових актів.

Прозорості – інформація (документи) про підготовку антикорупційної програми, в тому числі про оцінку корупційних ризиків у діяльності органу влади, є відкритою(ими), доступ до якої(их) не може бути обмежено (крім випадків, визначених законодавством).

Доступності – будь-яка особа має право брати участь у підготовці антикорупційної програми у встановленому законодавством порядку (шляхом подання пропозицій до її тексту, участі в роботі комісії з оцінки корупційних ризиків тощо).

Галузевої належності та всеохопленості – антикорупційна програма органу влади має враховувати сферу діяльності органу влади, передбачати заходи відповідно до усіх повноважень та функцій органу влади згідно з положеннями спеціальних нормативно-правових актів, а також поширюватись на всю його організаційну структуру (включно з територіальними органами, підприємствами, установами, організаціями, що входять до сфери управління, тощо).

Об'єктивності та неупередженості – антикорупційна програма готується з урахуванням суспільних інтересів щодо налагодження в органі влади ефективної системи запобігання та виявлення корупції, у зв'язку з чим дії та рішення його посадових осіб під час підготовки антикорупційної програми мають бути спрямовані виключно на досягнення цієї мети.

Складові антикорупційної програми

Положення про визначення засад загальної відомчої політики щодо запобігання та протидії корупції у відповідній сфері.

Заходи з реалізації засад загальної відомчої політики щодо запобігання та протидії корупції у відповідній сфері.

Заходи з виконання антикорупційної стратегії та державної антикорупційної програми.

Інформація щодо здійснення оцінки корупційних ризиків у діяльності органу влади.

Навчальні заходи та заходи з поширення інформації щодо програм антикорупційного спрямування.

Процедура та суб'єкт, відповідальний за здійснення періодичного моніторингу виконання антикорупційної програми.

Процедура оцінки виконання антикорупційної програми із закріпленням критеріїв її здійснення з урахуванням своєчасності, повноти реалізації закріплених у ній заходів та результатів їх здійснення (наприклад, впливу результатів вжитого заходу на стан дотримання вимог Закону та/або пріоритетність корупційного ризику шляхом порівняння ситуації щодо корупції в органі влади до прийняття антикорупційної програми та у період її впровадження).

Процедура та випадки періодичного перегляду програми.

Звіт за результатами оцінки корупційних ризиків.

Проведення публічного обговорення

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 р. № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» для органів виконавчої влади обов'язковою вимогою є проведення «живих» публічних заходів у вигляді круглих столів, конференцій, форумів, громадських слухань, засідань, зборів, зустрічей тощо. Для інших органів влади достатнім вбачається розміщення проекту антикорупційної програми на офіційному веб-сайті (з розміщенням відповідної новини на головній сторінці) та надання можливості надати пропозиції до її змісту протягом розумного терміну (принаймні 10-15 днів).

Затвердження антикорупційної програми

Антикорупційна програма затверджується шляхом прийняття відповідного розпорядчого документа органом влади про її затвердження (наказ, розпорядження, рішення тощо).

Подання антикорупційної програми на погодження до Національного агентства з питань запобігання корупції

Після затвердження антикорупційної програми в органів влади є три робочі дні, щоб подати її на погодження до Національного агентства з питань запобігання корупції.

Антикорупційні програми подаються на погодження у двох примірниках (завірена в установленому законодавством порядку копія антикорупційної програми (із додатками) та електронний примірник у форматах даних DOC(X), PDF (з текстовим змістом, нескановане зображення)).

Разом з супровідним листом до Національного агентства з питань запобігання корупції подаються:

1) завірена в установленому порядку копія розпорядчого документа, яким її затверджено;

2) матеріали щодо проведеної оцінки корупційних ризиків, а саме:

- завірена в установленому законодавством порядку копія розпорядчого документа, прийнятого суб'єктом, уповноваженим на затвердження антикорупційної програми, про проведення оцінки корупційних ризиків;
- у разі здійснення оцінки комісією з оцінки корупційних ризиків – робочий план оцінки корупційних ризиків, формальне визначення ідентифікованих корупційних ризиків;
- у разі проведення оцінки уповноваженою особою – документи, які підтверджують здійснення такої оцінки (інформація про об'єкти оцінки, використані джерела інформації, методи та способи проведення оцінки, критерії визначення рівня ймовірності та наслідків, використані під час проведення оцінки, аналітичні записки, у тому числі, за результатами опрацювання уповноваженою особою пропозицій структурних підрозділів);

3) інформація щодо проаналізованих нормативно-правових актів (у тому числі, під час проведення оцінки корупційних ризиків);

4) інформаційно-аналітичні матеріали за результатами публічного громадського обговорення проекту антикорупційної програми.

У разі відсутності будь-якого з вказаних документів Національне агентство з питань запобігання корупції залишає антикорупційну програму органу влади без розгляду і повертає її органу влади. В цьому випадку орган влади зобов'язаний протягом 10 робочих днів доопрацювати відповідні матеріали та повторно подати комплект документів до Національного агентства з питань запобігання корупції.

Розгляд антикорупційної програми Національним агентством з питань запобігання корупції

З метою участі громадськості в опрацюванні антикорупційних програм органів влади вони не пізніше трьох робочих днів з дати їх надходження публікуються у відповідному розділі на офіційному веб-сайті Національного агентства з питань запобігання корупції.

Строк погодження антикорупційних програм Національним агентством з питань запобігання корупції становить 30 днів з дня, наступного за днем надходження її до Національного агентства з питань запобігання корупції.

Видання наказу Національним агентством з питань запобігання корупції

Наказ про погодження антикорупційної програми органу влади видається Національним агентством з питань запобігання корупції якщо вона повністю відповідає вимогам, визначеним у розділі II Порядку.

Якщо антикорупційна програма органу влади частково не відповідає вказаним вимогам Національне агентство з питань запобігання корупції приймає рішення про її погодження із наданням обов'язкових до розгляду пропозицій виключно щодо:

- конкретизації закріплених у ній заходів, строків та відповідальних виконавців;
- доповнення заходів з усунення (мінімізації) корупційних ризиків додатковими заходами, які пропонує Національне агентство з питань запобігання корупції;
- редакційних змін у тексті антикорупційної програми.

Орган влади повідомляє Національне агентство з питань запобігання корупції про результати розгляду пропозицій у *тридцятиденний строк* з дня отримання копії рішення про погодження антикорупційної програми.

Наказ про відмову в погодженні (непогодження) антикорупційної програми органу влади видається якщо вона:

- розроблена з порушенням принципів підготовки антикорупційних програм органів влади;
- не включає одну або кілька обов'язкових складових антикорупційних програм органів влади;
- звіт за результатами оцінки корупційних ризиків у діяльності органу влади не містить обов'язкових складових;
- існує потреба у здійсненні додаткової оцінки корупційних ризиків, оскільки попередню оцінку проведено неповно або неправильно, тобто як корупційні ризики ідентифіковано корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, запропоновані заходи з усунення (мінімізації) корупційних ризиків є існуючими заходами контролю та/або не спрямовані на ліквідацію або мінімізацію умов (причин) виникнення корупційних ризиків.

Орган влади протягом *30 днів* з дати отримання копії рішення про непогодження антикорупційної програми розглядає висловлені Національним агентством з питань запобігання корупції зауваження, усуває виявлені недоліки та повторно подає антикорупційну програму (з повним пакетом документів) на погодження до Національного агентства з питань запобігання корупції. У разі неусунення органом влади недоліків, що стали підставою для непогодження його антикорупційної програми, та повторного направлення на погодження такої програми Національне агентство вдруге приймає рішення про відмову в погодженні (непогодження) антикорупційної програми. При цьому відповідно до законодавства Національне агентство включає орган влади до річного плану проведення перевірок.